

Majorosi Ádám¹

Terrorellenes műveletek a Sínai-félszigeten

Anti-Terrorist Operations in the Sinai Peninsula

Absztrakt

A 2011-es felkeléshullám mélyen lappangó és gyakorta felszínre törő kritikus kihívásokkal szembesítette az egyiptomi vezetést. A Sínai-félsziget terrorellenes küzdései széles skálájú eszközkészletet vetettek be a radikális szervezetek aktivitásának megfékezéséért, amit a mai napig alakítanak az akut válság kezelésére. A harcok 2011-ben törtek ki főleg az élethetetlen életkörülmények miatt. Az egymást követő egyiptomi kormányzatok több eszközzel is megpróbálkoztak (például útzárak, őrzőpostók kialakítása, internet leállítás), ám a terrrorszervezetek rugalmasak voltak, és inkább a gyengébb pontokat fogták le és öngyilkos merényleteket alkalmaztak. A városokban pedig kicsi, robbantásos merényleteket alkalmazó szervezetek jelentek meg, az ellenük való harc pedig komplex megoldásokat kívánt.

Kulcsszavak: *Egyiptom, arab tavasz, terrorellenes műveletek, Sínai-félsziget, Muszlim Testvériség, terrorizmus*

Abstract

The Arab Spring fronted the Egyptian Government with deep and complex confrontations. The Sinai insurgency needed broad-scale tools to stop the activities of the radical organisations, and these tools are formed until today to handle the crisis. The insurgency erupted because of the shiftless living conditions. The following Egyptian governments tried many tools (blocking the roads, making blockhouses, shutting down the Internet),

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz – National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, e-mail: majorosiadam@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2939-3103>

but the terror organisations were flexible and they attacked the weaker points and made suicide bombings. Smaller organisations evolved in the cities and they used smaller bombing operations. The government had to use complex solutions against these organisations.

Keywords: *Egypt, Arab Spring, anti-terrorist operations, Sinai Peninsula, Muslim Brotherhood, Terrorism*

Bevezetés

Az arab tavasz jelentős változást okozott a térségben, hiszen a Közel-Kelet modern történetében nem fordult elő ehhez hasonló változási hullám. Ez a változás azonban csak csekély mértékben érintette az arab tavasz fő célját, a demokratikus átalakulást. Bár a kezdeti tüntetések a demokrácia kialakítását, jobb és élhetőbb szociális rendszer létrehozását szorgalmazták, de a kibontakozott tüntetések végül nem érték el ezeket a célokat. Több országban sikerült megőrizni a fennálló rendet bizonyos változtatásokkal (Jordánia, Szaúd-Arábia), de a tiltakozási hullám néhány esetben a rendszer megdöntéséhez és polgárháborúhoz vezetett (Szíria, Líbia). Csak Tunéziában sikerült egy demokratikus berendezkedésű államot létrehozni. Egyiptom azonban kivételnek tekinthető a három megvalósult végeredmény között.

Az országot megrázta az arab tavasz eseménysorozata, amely a fennálló Mubárak-rendszer megdöntéséhez vezetett. Ezzel együtt azonban a Sínai-félszigeten is megrendült a biztonsági környezet, hála a Mubárak-rendszer megdöntésével együtt járó bizonytalanságnak és a katonai erők nagyfokú hiányának, amit a Camp David-i béketárgyalások² garantáltak.

Ráadásul a helyszínen jelen lévő terroristaszervezetek jelentős befolyásra tettek szert a Mubárak-rendszer bukása előtt, így lényegében ezek együttthatója volt az egyik oka a 2011-es felkelés kirobbanásának. A következő fejezet górcső alá veszi a Sínai-félszigeten történt eseményeket, mert lényegében hasonló eseménysorok vezettek a szíriai és líbiai eseményekhez, így ennek megértése közelebb vihet minket az ehhez hasonló válságok megértéséhez. Másrészt pedig, az ezen a területen zajló műveletek nagyrészt ismeretlenek a hazai közösség számára, és ezen események elemzése arra is rávilágíthat, hogy egy muszlim ország milyen módszereket alkalmaz a terrorizmus elleni harcban.

Az arab tavasz és a Sínai-félszigeten kirobbanó konfliktus okai

Az arab tavasz kialakulásában nagyrészt gazdasági és szociális okok játszották a fő szerepet. Ez egyrészt a megnövekedett népességnek volt köszönhető. Egyiptom

² A Camp David-i béketárgyalások a Jóm Kippur háborút zárták le, és 1981-ig tartottak. A Camp David-i egyezmény rendelkezett az izraeli hadsereg kivonulásáról a Sínai-félszigetről, azonban a béke megőrzése érdekében három különböző biztonsági szinttel rendelkező régióra osztotta a térséget, és ENSZ-erőket is telepített a térségbe. http://avalon.law.yale.edu/20th_century/campdav.asp (Letöltve: 2019. 04. 04.)

népessége 1960-ban 27,9 millió fő volt, míg 2019-ben ez a szám már 100 734 893.³ Ha a növekedést százalékos arányban nézzük, akkor azt tapasztaljuk, hogy a növekedés 1,9-2,9% között mozgott, ami jelentős növekedési ütemet feltételez.⁴ Ezzel viszont nem tudott lépést tartani a gazdaság. Ráadásul az 1950-es évektől a különböző elnökök eltérő gazdasági programokat dolgoztak ki, ami nem segített egy stabil egyiptomi gazdaság kialakításában. Nasszer például jelentős erőforrásokat fordított a szegénység csökkentésére, igyekezett felszámolni a munkanélküliséget, és államosításokat hajtott végre, mert úgy vélte, ezzel növelni tudja a központi gazdaságirányítást. Anvar Szadat azonban inkább nyitott a külföldi érdekeltségek felé, gazdasági reformot hajtott végre, és igyekezett felszámolni az államosításokat. Azonban ezek a reformok azt követelték meg Szadattól, hogy a reformok végrehajtása miatt csökkentse az emberek életszínvonalát, ami lázadásokhoz vezetett.⁵ Mubárak nem hajtott végre jelentős változtatásokat a gazdaságban, azonban igyekezett a hadsereg számára jelentős befektetéseket adni, hogy ezzel növelje a lojalitásukat és csökkentse a politikába való beleszólásukat. Emiatt, bár a hadsereget igyekezett kiszorítani a hatalomból, de jelentősebb gazdasági érdekeltségeket hagyott a kezükben, ami segített a hadseregnek megtartani a hatalmát az arab tavasz kirobbanása után. Mubárakhoz köthető még egy hozzá hűséges üzletemberi kör létrehozása, akiket a fia Gamál Mubárak vezetett. Gamált az apja lehetséges utódjának tartotta, azonban ez a hadsereg nemtetszését váltotta ki, mivel Gamál nem volt katona, ez pedig fokozta a hadsereg ellenszenvét, ami pedig később kihatott a hadsereg és az állami vezetés közti viszonyra, amely később Mubárak leváltásához vezetett.⁶ A probléma az volt az egyiptomi gazdasággal, hogy nem tudott lépést tartani a folyton növekvő egyiptomi lakossággal és nem tudta kiszolgálni azt, sem fogyasztási cikkekkel, sem pedig munkalehetőséggel. A munkanélküliségi adatokat vizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy ebben a korszakban a munkanélküliség aránya egy tízéves intervallumban 8-12% között mozog.⁷ Ez pedig jelentős mértékben hozzájárult az arab tavasz eseményeihez, hiszen az egyiptomi fiatalok képtelenek bizonyultak elhelyezkedni. Ezért úgy vélték, ha nem következik be jelentős változás az életkörülményeikben, akkor tartós elszegényedés vár rájuk. Az arab tavasz kialakulásában politikai okok is szerepet játszottak, azonban úgy vélem, hogy ezeket másodlagos okoknak kell tekintenünk, mivel a gazdasági okok sokkal mélyebb szerepet játszottak a tüntetések kialakulásában, mint a politikaiak. Az egyiptomi emberek ugyanis elveszítették a létbiztonságukat, és ezen akartak változtatni. A politikai változtatások csak később rakódtak rá a szociális változtatások programjára. A politikában az egyiptomi lakosok azt kifogásolták, hogy évek óta a kormányzó párt, a Nemzeti Demokrata Párt nyeri a választásokat. Ráadásul ezt az ellenfelei

³ Egypt Population (LIVE), Worldometers, www.worldometers.info/world-population/egypt-population/ (Letöltve: 2019. 04. 04.)

⁴ Population growth (annual %), The World Bank, <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.GROW?locations=EG> (Letöltve: 2017. 03. 20.)

⁵ Farkas Anikó: A szadati Egyiptom magyar szemmel, Magyar-egyiptomi kapcsolatok 1970–1980, Doktori (PhD) értekezés, Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 2012, 25–47.

⁶ Gazdik Gyula: Egyiptomi parlamenti választások: előzmények, eredmények, jövőbeni kérdőjelek, *ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont – Elemzések*, (2011/1) 10.

⁷ Egypt's Unemployment Rate, Trading Economics, www.tradingeconomics.com/egypt/unemployment-rate (Letöltve: 2017. 03. 20.)

megfélemlítésével, a pártlisták és képviselőállítás, valamint a választási szabályok ki-játszásával vagy esetenként a katonai vagy rendőri erők bevetésével valósította meg.⁸ Emiatt aztán a politikai színtér mozdíthatatlanná vált és az emberek ezirányú tiltakozása vált az arab tavasz egyik másodlagos okává, amihez kapcsolódott még az elit fényűző életmódja és Mubárak paternalista köztársasági modellje (olyan államforma, ahol bár vannak választások, de az államot az elnök irányítja, aki később a hatalmat a saját rokonának, itt fiának akarja átadni). Az egyiptomi tüntetéseknek végső lökést a tunéziai események adták. Ugyanis az emberek élőben követték az eseményeket a televízióban vagy a közösségi oldalakon keresztül. Ezért aztán, amikor Tunéziában az események kezdtek jelentős fordulatot venni és a tüntetőknek teljesültek a követeléseik, az egyiptomiak úgy vélték, hogy most rajtuk a sor, hogy tegyenek valamit a saját sorsuk jobbra fordításáért. Ezután a fiatalok tüntetéseket kezdtek el szervezni a közösségi oldalon, amiből később mozgalom vált. Ebben nemcsak az internet volt a segítségükre, hanem a Mubárak-rendszer tehetetlensége is arra, hogy a zavargásokat elfojtsa. Mubárak ugyanis bevetette a rendőrséget a tüntetők és a zavargások zabolására, ami azonban kudarchoz vezetett.⁹

Ezzel viszont csak a felkelők elszántságát növelte, akik a Tahrir téren gyűltek össze, ezt a teret téve meg bázisul és a tüntetések kiindulópontjaul. Ezután Mubárak igyekezett lecsendesíteni a tüntetőket és ezzel egyúttal húzni is az időt. Reformokat hirdetett meg az elégedetlenkedő tömeg lecsillapítására, és igyekezett engedményeket tenni nekik, azonban ezzel semmit sem ért el, a tömeg rendre kifütyülte. Így végül a hadsereg bevetését tartotta kézenfekvőnek. A hadsereg azonban tudatában volt annak, hogy ha bevonul Kairóba és erőszakot alkalmaz, azzal nem vet véget a tüntetéseknek. Úgy vélték, hogy nem szabad fegyvert fogniuk a nép ellen, hanem jobb, ha csak szavatolják a rendet és biztosítják a rendszer békés átalakulását. Ezzel egyrészt biztosítják a tüntetések gyors és békés lezárulását, másrészt növelik a saját népszerűségüket a nép körében, így hatalmi pozícióban maradhatnak és visszaszerezhetik a tüntetések során elvesztett hatalmukat, ezért Mubárakot lemondatták, és Sarm es-Sejk katonai kórházába szállították.¹⁰ Ezután a hatalmat a SCAF (Supreme Council of the Armed Forces) kezébe helyezték, Husszein Tantáwi tábornagy vezetésével. A szervezet igyekezett magánál tartani a hatalmat, igyekezett új alkotmányt kialakítani, amely megőrzi a hadsereg számára a politikai hatalmat. Viszont a nép köréből kipattant ellenállás meghátrálásra kényszerítette a SCAF-ot, akik választásokat írtak ki, amelyet végül Mohamed Murszi, a Muszlim Testvériség vezetője nyert meg.

Miközben Kairóban a tüntetések nyomán elindultak a hatalmi harcok, addig a Sínai-félszigeten is kirobbantak felkelések a fennálló rendszer ellen, a szélsőséges szervezetek támogatásával. Ennek több oka volt. Az első az, hogy fellobbant a múltba nyúló konfliktus a betelepült egyiptomiak és az őslakos beduinok között. A Sínai-félsziget benépesülését még Szadat hagyta jóvá, aki az izraeli csapatok kivonulása után szeretne volna, ha benépesül a terület és nagyobb részt vállal az egyiptomi gazdasági teljesítmény növeléséből. Sok betelepülő volt, akik eltulajdonították a beduinok földjeit,

⁸ Gazdik (2011): i. m. 2–9.

⁹ N. Rózsa Erzsébet: Az arab tavasz, Osiris Kiadó, Budapest, 2016, 123–124.

¹⁰ McCarthy, Andrew C.: Egypt's Military and the Arab Spring, 2012, www.nationalreview.com/article/314357/egypt-military-and-arab-spring-andrew-c-mccarthy (Letöltve: 2017. 03. 21.)

amelyen a tradicionális gazdálkodás is alapult.¹¹ Azonban azt nem vették figyelembe, hogy a beduinok többségben voltak, és még ma is többségben vannak a területen, a lakosság 70%-át alkotják.¹² A beduinok panaszait a betelepülők igazságtalanságairól azonban a kormány nem hallgatta meg, és kárpótlást sem kaptak az eltulajdonított földterületekért.¹³ Ez azért fordulhatott elő, mert a kormány nem tekintette őket Egyiptom teljes jogú polgárainak, másrészt pedig úgy vélték, hogy a betelepülők jobban ki tudnák használni a félsziget gazdasági lehetőségeit. Emiatt az infrastrukturális beruházásokból származó hasznokból sem részesültek, ami pedig nagy hasznot hozhatott volna a beduinoknak.¹⁴ Az infrastrukturális beruházások főként a turizmust érintették, ahol az állam nagy hasznot remélt. Mivel a beduinokat kirekesztették a nagyobb beruházási lehetőségekből, és mert emiatt elvették a földjeiket, amit nem adtak vissza, a beduinok radikalizálódtak.¹⁵ Ezt több szervezet is kihasználta, például a Muszlim Testvériség, vagy az al-Káida, akik meg tudtak telepedni ebben a régióban és radikalizálták a fiatalokat. Ők ezért aztán a feketekezeskedelemben igyekeztek pénzt keresni. Így csempészutakat alakítottak ki a föld alatt, a gázai határátkelő mellett, ahol virágzott a csempészet. Itt több lehetőségük volt, ezért például fegyvereket, kábítószert vagy nőket is csempészték át a határ másik oldalára. Így viszont kiváló kapcsolatokat tudtak kialakítani a határ túloldalán lévő szélsőséges szervezetekkel is.¹⁶ Ráadásul, a beduinok a betelepült egyiptomiak és a kormány viselkedését tapasztalva úgy vélték, hogy elárulták őket, ezért pedig fogékonyakká váltak a radikalizációra.

Ezek miatt pedig képessé váltak arra, hogy erős befolyást alakítsanak ki a területen, amit tovább növelhettek az arab tavasz kirobbanása után. Ezt a hatást csak fokozta az, hogy a hadsereg befolyása a 20. század végén és a 21. század elején is még elég gyenge volt a térségben, mivel az 1980-as Camp David-i izraeli–egyiptomi békeszerződés jelentős mértékben csökkentette a térségben állomásoztatható egyiptomi katonai erő létszámát és fegyverzetét, a területet pedig zónákra osztotta, és bizonyos zónákban csak határőr-tevékenységet végezhetek. Ráadásul a kairói események hatására a hadsereg kivonult a régióból, hogy a kairói folyamatokat kézben tudja tartani. Így aztán a területen egy hatalmi vákuum keletkezett, amit a szélsőséges beduin törzsek igyekeztek a maguk javára kihasználni.¹⁷ Ebben a segítségükre voltak a csempészutak, amelyeken könnyen tudtak fegyvert és utánpótlást biztosítani a maguk számára.

Eközben a szervezetek igyekeztek kihasználni az Egyiptom és Izrael között fennálló békeszerződést is, hiszen az izraeliek félték egy esetleges beavatkozástól, mert attól tartottak, hogy ezzel esetlegesen megsértik Egyiptom szuverenitását vagy az egyiptomi lakosságot. Ezt pedig a szélsőségesek ki is használták, mivel úgy támadhattak

¹¹ Balanga, Yehuda: Sinai: A Territory Without a Master, 2012, www.al-monitor.com/pulse/security/01/06/trouble-from-the-south.html (Letöltve: 2017. 01. 13.)

¹² Varvelli, Arturo: Jihadist Hotbeds: Understanding Local Radicalization Processes, ISP, Róma, 2016, 70. www.ispionline.it/sites/default/files/publicazioni/jihadist_hotbeds_ebook.pdf (Letöltve: 2017. 03. 20.)

¹³ Terrorism in Sinai, Middle East Institute, www.mei.edu/sinai-terrorism 2016, (Letöltve: 2017. 03. 21.)

¹⁴ Siboni, Gabi – Ben-Barak, Ram: The Sinai Peninsula Threat Development and Response Concept, INSS, 2014, 5–9. www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/web-Analysis-31-edited.pdf (Letöltve: 2017. 03. 20.)

¹⁵ Balanga (2012): i. m.

¹⁶ Holt-Ivry, Olivia: Arms Control in Civil Society, Controlling Conventional Arms Smuggling in Sinai, 2014, www.inss.org.il/uploadImages/systemFiles/olivia.pdf (Letöltve: 2017. 03. 21.)

¹⁷ Background to the Sinai conflict, 2017, www.iiss.org/blogs/analysis/2017/11/sinai-conflict (Letöltve: 2019. 12. 05.)

Izrael ellen, hogy közben nem kellett retorziótól tartaniuk.¹⁸ Ráadásul Izrael kezdetben csak passzív intézkedéseket foganatosított a határai mentén, ami egy fal felhúzását jelentette a délnyugati határainál, valamint a különleges erők telepítését foglalta magában, akiknek az alaprendeltetésük főképp az információgyűjtés és a behatoló szélsőséges csoportok felszámolása volt. A szélsőséges szervezetek száma és katonai ereje közben jelentős mértékben megnövekedett, ami köszönhető volt az arab tavasz során kiszabadult dzsihadista elemeknek, akik szabadulásuk után a félszigetre mentek harcolni.¹⁹ Közülük kezdetben kiemelkedett az Anszár al-Dzsihád, amely szervezetnek körülbelül 6-800 fő állt rendelkezésére.²⁰ Később azonban más szervezetek vették át a helyét, köztük később kiemelkedett az Anszár Bajt ál-Mákdisz.

Murszi elnöksége

2012 közepén Egyiptomban választásokat tartottak, amelyet Mohamed Murszi nyert meg. Az új elnöknek két problémával is szembe kellett néznie. Ezek közül az egyik a hadsereg növekvő hatalma volt. Ugyanis a hadsereg igyekezett visszaszerezni a hatalmát, amit segített a választások közben tapasztalt visszaélések felszínre kerülése. Azonban Murszi elnök igyekezett leépíteni a hadsereg hatalmát, nyugdíjazta Tantáwi tábornokot és a helyére Abdel Fatáh Kálil al-Sziszit nevezte ki, mint védelmi minisztert.²¹ Amíg azonban Kairóban a hatalmi harcokra figyeltek, addig a Sínai-félszigeten tovább folytak a harcok a biztonsági erők ellen.

A harcok gyors terjedésének egyik legfőbb oka volt a félsziget elrendezése, amit a Camp David-i békeszerződés szabályozott. Ez három különböző zónára osztotta fel a félszigetet. Az A zónában állomásoztak az egyiptomi hadsereg erői 22 ezer fővel, egy hadosztálynyi erővel. A B zónában állomásoztak az ENSZ-erők az MFO (Multinational Force and Observers, Nemzetközi Megfigyelő Erők) kötelékében, amelyben 1365 fő szolgált, többségében könnyűfegyverzettel, valamint páncélozott szállító harcjárművekkel és helikopterekkel, amelyekkel a megfigyeléseket végezték.²² Ekkor még jelentősebb támadások nem érték az MFO-t, azonban tüntetéseket tartottak a bázis előtt. A C zónában csak határőrök állomásozhattak, ezért nem véletlen, hogy itt voltak a legerősebbek a harcok, amelyek később átterjedtek a többi zónára. Emiatt Egyiptom erősítéseket küldött a térségbe, főleg nehézpáncélosokat és helikoptereket. Azonban a nehézharcokocsikkal felszerelt erők nem voltak képesek felszámolni a felkeléseket, mivel a könnyű fegyverzetű szélsőségesek gyorsan megkerülték őket, és igyekeztek

¹⁸ Greenberg, Hanan: Sinai Becoming Harbor of Terror, 2012, www.al-monitor.com/pulse/security/01/04/shooting-fleeing-and-disappearin.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)

¹⁹ Schweitzer, Yoram – Avita, Shani: Jihadi War in Sinai, 2014, www.inss.org.il/publication/jihadi-war-in-sinai/ (Letöltve: 2019. 11. 21.)

²⁰ Roggio, Bill: Ansar al Jihad in the Sinai Peninsula announces formation, 2011, www.longwarjournal.org/archives/2011/12/ansar_al_jihad_in_th.php (Letöltve: 2019. 04. 04.)

²¹ Bednarz, Dieter – Brinkbäumer, Klaus: Path to presidency: The Swift Rise of Egypt's Sisi, 2013, www.spiegel.de/international/world/tracing-the-rise-of-egyptian-president-abdel-fattah-el-sisi-a-1017117.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)

²² A Camp-David-i békeszerződés szövege, <https://mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/camp%20david%20accords.aspx> (Letöltve: 2019. 12. 05.)

a gyengébb fegyverzetű rendőröket, határőröket és katonai erőket támadni.²³ Másrészt pedig a hadsereg igyekezett a főbb csomópontokat, városokat és területeket ellenőrizni, mivel úgy vélték, ez elegendő lehet a béke fenntartásához és a biztonság garantálásához, és kezdetben jelentős műveleteket nem hajtottak végre a belsőbb területeken, mivel a főbb csomópontok megszállására és ellenőrzésére törekedtek. Ezzel viszont hagyták, hogy a szélsőségesek jól védhető helyeken, a sivatagban és a dombok mentén alakíthassanak ki bázisokat, ahonnan a támadásokat hajthatják végre.

Ezek a támadások kezdetben kisebb csoportok által végrehajtott kisebb rajtaütések voltak. Ennek egyik legszemléletesebb példája a 2012. augusztus 5-én az egyiptomi határ mentén végrehajtott támadás volt, amikor a palesztin területekről érkező terroristák megtámadtak egy katonai őrszert, majd fegyvereket zsákmányoltak, és az izraeli határon átvonulva, azokkal igyekeztek támadásokat végrehajtani izraeli célpontok ellen. Azonban az izraeli hírszerzés figyelmeztette a határra települő különleges erőket a veszélyről, akik így fel tudták számolni a csoportot.²⁴

2012-re már felállt az együttműködés az egyiptomi és az izraeli szervek között. Ez főleg hírszerzői értesülések átadását jelentette a felek között. Az izraeli és egyiptomi hírszerző szervek között az összeköttetés igen aktívknak bizonyult, ezért gyakoriak voltak a felek között az utazások, így gyakran tárgyaltak egymással a fővárosokban. Ezek az információk főleg a szervezetek tevékenységével, elrabolt katonák cseréjével, esetleg a két fél tevékenységének összehangolásával foglalkoztak.²⁵ Az izraeli információk segítettek az egyiptomiaknak az előbb említett támadás feltárásában, ugyanis ők pontosabb képpel rendelkeztek a palesztin területekről érkező támadásokkal kapcsolatban, és több információval is rendelkeztek e téren, mint az egyiptomiak.²⁶ Ráadásul az izraeliek számára nagyon fontos volt ez az együttműködés, mert ők kiváló stratégiát alkalmaztak, az egyiptomiak viszont harcoltak a terroriszervezetekkel, így minden információ, amit az egyiptomiak számára biztosítottak, segítette az egyiptomiak sikerét, és levette a terhet Izrael válláról.

A támadások azonban tovább fokozódtak, és mint az előbb már említettem, főleg a közlekedési csomópontok, rendőrőrsök, és katonai járőrök ellen.²⁷ Az egyiptomiak erre válaszul igyekeztek a falvakba áthelyezni a műveleteket. Azonban ezek nem sok sikerrel jártak, sőt elriasztották a lakosságot, akik így nem támogatták a katonai műveleteket, másrészt pedig növelték a terroristaszervezetek létszámát is. Ugyanis a szélsőséges szervezetek már azelőtt elhagyták azokat a falvakat, ahol a hadsereg információi szerint lenniük kellett volna. A kikerülő katonák ezért egyrészt azt hitték, hogy a lakosok között bújtak el, ezért jelentős letartóztatásokat fogantatosítottak

²³ Mustafa, Ahmad: Egyptians Mull Changes In Israel Peace Treaty, 2012, www.al-monitor.com/pulse/politics/2012/08/rafah-incidents-highlight-the-ne.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)

²⁴ Fayed, Shaimaa: Egypt media say six Sinai "terrorists" held after attack, 2012, www.reuters.com/article/us-egypt-attack-sinai-idUSBRE87707K20120810 (Letöltve: 2017. 03. 21.)

²⁵ Stern, Moran: The Reality of Israel–Egypt Relations, 2016, www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/the-reality-of-israel-egypt-relations (Letöltve: 2017. 03. 21.)

²⁶ Fishman, Alex: Tracking Sources of Sinai Terror, All Roads Lead to Gaza, 2012, www.al-monitor.com/pulse/security/01/08/the-sinai-war.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)

²⁷ Special Report: Egyptian militants outwit army in Sinai battlefield, 2014, www.reuters.com/article/us-egypt-sinai-specialreport/special-report-egyptian-militants-outwit-army-in-sinai-battlefield-idUSBREA2F05020140316?feedType=RSS&feedName=topNews (Letöltve: 2019. 04. 04.)

a lakossággal szemben, sokszor a magántulajdon, illetve a ház szentségét is megsértve.²⁸ Másrészt ez bevett gyakorlat volt, ami a 2006-os Sarm es-Sejk-i robbantások után is tapasztalható volt, amikor ugyanezzel a módszerrel igyekeztek felgöngyöltetni a terrrorszervezeteket.

Ez a módszer azonban nem volt hatékony, több ártatlan embert tartóztattak le, mint ahány terroristát, és az emberek a kiérkező katonai konvojok elől el tudtak menekülni és sokszor a szélsőséges szervezeteknél kerestek menedéket. Sőt, a terroristák közben fokozták a támadások számát. Ez kettős hatással járt. Egyrészt Egyiptom más részeire demoralizáló volt a hatásuk, tekintve, hogy csak a katonai hírforrásokból származó információkat ismerték, amelyek azt sugallták, hogy hamarosan békét fognak teremteni a területen. Azonban ez nem következett be, sőt a merényletek számának a növekedésével egyre több emberben merült fel kétség a konfliktus gyors lezárásával kapcsolatban.²⁹ Másrészt pedig ez jelentős mértékben demoralizálta a biztonsági erőket, több egység lázadt fel a kormány ellen az élehetetlen körülmények miatt, amelyeket a kormánynak csak engedelmények árán sikerült lecsillapítani.³⁰ Közben a béke biztosításának sikertelensége miatt a kormány a hadsereget tette felelőssé, és gyakran leváltotta a parancsnokokat, akik helyébe új embereket ültetett, akiknek fogalmuk sem volt a helyzetről, nem ismerték a körülményeket, és nem voltak tisztában a követendő stratégiával sem, ezért gyakran alkalmazták azokat a módszereket, amelyek korábban sem vezettek eredményre.³¹ Közben a fővárosba és a nagyobb városokba is elkezdtek beszivárogni a szélsőséges szervezetek. Erre az egyiptomi hatóságok akkor döböntek rá, amikor 2013 elején letartóztattak egy csoportot Kairó külvárosában, akiknél robbanóanyagot, és jelentős mennyiségű készpénzt találtak.³² A csoport által szerzett információk alapján a hírszerző szervezetek rájöttek arra, hogy több csoport alakult meg a nagyobb városokban, például Kairóban, Gízában, vagy Alexandriában, amelyek merényleteket követhetnek el. Ezek a szervezetek a mecsetek körül tömörültek, és beolvadtak a hívek közé. Ezeknek a felszámolása vált a következő években az egyiptomi biztonsági erők egyik legfontosabb feladatává az országban.³³

A Szisi-korszak

A Murszi elnök vezette kormánynak katonai hatalomátvétel vetett véget. Ez abból eredt, hogy az emberek kezdtek elégedetlenek lenni a Muszlim Testvériség politikájával, elsősorban a korrupció nagysága, a Muszlim Testvériség központosító törekvései,

²⁸ Sabry, Mohannad: Sinai Attacks Cast Doubt on Egyptian Military, 2012, www.al-monitor.com/pulse/originals/2012/al-monitor/repeated-attacks-raise-questions.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)

²⁹ Farid, Kareem: How Egyptian Mainstream Media Cover the War on Terror, 2015, <https://timep.org/commentary/how-egyptian-mainstream-media-cover-the-war-on-terror> (Letöltve: 2017. 03. 21.)

³⁰ Egyptian police protest in Sinai, Cairo demanding weapons, 2013, <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/66160/Egypt/Politics-/Egyptian-police-protest-in-Sinai,-Cairo-demanding-.aspx> (Letöltve: 2017. 03. 21.)

³¹ Fahim, Kareem: Egyptian Officials Fired Over Soldiers' Killings in Sinai, 2012, www.nytimes.com/2012/08/09/world/middleeast/egypt-sinai-attacks.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)

³² Hussein, Walaa: Homemade bombs widespread in Egypt, 2014, www.al-monitor.com/pulse/ru/originals/2014/02/egypt-violence-spread-homemade-bombs.html (Letöltve: 2019. 04. 06.)

³³ Mustafa, Ahmad: Egypt Security Forces Probe 'Terror Cell' Links to al-Qaeda, 2012, www.al-monitor.com/pulse/security/01/10/egypt-security-raid-reveals-terror-cell-linked-to-al-qaeda.html#ixzz4Vf5IU8ek (Letöltve: 2017. 03. 21.)

és a vallás politikát túlzottan átható jellege miatt. Ezért aztán elégedetlenségükben több tüntetést is szerveztek a kormány ellen. A helyzetet pedig a hadsereg használta ki, ami lehetőséget látott arra, hogy a korábbi hatalmát visszaszerezze.³⁴ Ezért ultimátumot küldött Murszinak arról, hogy vagy 48 óra letelte után lemond vagy pedig erőszakkal távolítják el. Murszi nem akart lemondani, ezért a hadsereg lemondatta és a hadügyminiszter, Abdel Fattáh al-Szisi vette át a hatalmat. Ezután később választások útján ő lett Egyiptom új elnöke.³⁵

A hatalomátvétel után jelentős tüntetéssorozat kezdődött a Muszlim Testvériség vezetésével a hatalomátvétel ellen. A Muszlim Testvériség ekkor két teret foglalt el, Rábiá al-Adavíját és Nahdát, ahonnan később a tüntetések indultak és ahol a hívek gyülekeztek meghallgatni a híreket. Az innen kiindult tüntetések rendkívül sok áldozattal jártak, amit a hadsereg fellépése mellett az is okozott, hogy a Muszlim Testvériség szándékosan fegyvertelen nőket és gyerekeket helyezett a tüntetések első soraiba, hogy a magas áldozatszám miatt majd nagyobb esélye legyen az esetleges tárgyalásokon. Közben pedig a mozgalom aktivistái utcai őrposztokat, kopt szentélyeket és boltokat, valamint egyiptomi múzeumokat támadtak meg, illetve raboltak ki. A kormány végül erőszakkal vetett véget a tüntetéseknek, amikor katonai erőkkel foglalta vissza a Rábiá al-Adavíját és Nahda tereket, ami több ezer halálos áldozattal járt.³⁶ Végül 2013. december 21-én terroristaszervezetnek nyilvánította a Muszlim Testvériséget.

Ezt főleg a Manszúra városában elkövetett terrortámadással összhangban tette meg, aminek során 16 ember vesztette életét, amikor pokolgépet robbantottak fel egy elkerített rendőrőrs mellett. Ezután a kormány a Nasszer által már korábban alkalmazott módszereket igyekezett bevetni, a mozgalom minél több tagját letartóztatni és börtönbe zárni.³⁷ Azonban az üldöztetés, az elvesztett politikai helyzet és a támogatottság hiánya törést okozott a szervezeten belül, és több tag és alsóbb vezető a terroriszervezetekhez csatlakozott (Anszár Bájtt al-Mákdisz, Azsnád Mizsr), illetve a túlzásúfolt börtönökben megkezdődött a radikalizáció, amit az is lehetővé tett, hogy közben a kormány a Muszlim Testvériség mellett több ellenzéki szervezet tagjait, illetve terroristáknak vélt személyt is letartóztatott és börtönbe záratott. Így lényegében tovább tudott terjedni a szélsőséges ideológia, hiszen nem zárták el egymástól a szélsőséges és nem szélsőséges embereket, ami pedig később utat nyitott a szélsőséges szervezetek terjedése felé.³⁸

Közben a Sínai-félszigeten is növekedett a merényletek száma. Ez annak volt köszönhető, hogy a Muszlim Testvériség ellen végrehajtott katonai hatalomátvételt a szélsőséges szervezetek az iszlám elleni fellépésnek tartották, ami ellen igyekeztek fellépni. A merényletek száma már a hatalomátvételt követő első napokban is

³⁴ Worth, Robert F.: A Familiar Role for Muslim Brotherhood: Opposition, 2013, www.nytimes.com/2013/07/29/world/middleeast/egypts-muslim-brotherhood-back-on-painful-ground.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)

³⁵ Egypt election: Sisi secures landslide win, 2014, www.bbc.com/news/world-middle-east-27614776 (Letöltve: 2019. 04. 04.)

³⁶ Nawara, Wael: Egypt: Competing for Corpses, 2013, www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/07/egypt-competing-corpses.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)

³⁷ Saleh, Yasmine – Nasralla, Shadia: Suicide car bomb kills 15 at Egyptian police compound, 2013, <http://uk.reuters.com/article/uk-egypt-explosion-idUKBRE9BMOW620131224> (Letöltve: 2017. 03. 27.)

³⁸ Aman, Ayah: Egypt's youth turn to Islamic State, 2014, www.al-monitor.com/pulse/ru/originals/2014/11/egypt-youth-turn-to-islamic-state-peaceful-brotherhood.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)

jelentős mértékben növekedett, több merénylet végrehajtására került sor Rafáhban, Sejk Zuveidben, vagy épp el-Arisban. A merényleteket főleg a biztonsági szervezetek tagjai (rendőrök, katonák ellen),³⁹ vagy épp főbb kormányzati szereplők ellen, esetleg gazdasági érdekeltségek ellen követték el. Itt szeretném kiemelni az Észak-Sínai gázvezetékét, amely Jordánián keresztül Izraelbe szállít földgázt. Ezt a vezetékét a terroristák sokszor támadták, ami jelentős veszteséget okozott az egyiptomi gazdaságnak. Hiszen a vezetékét újra és újra fel kellett újítani, ami rengeteg pénzt vont el a gazdaságtól, ráadásul sokszor voltak kimaradások a szállításban, ami rendkívül nagy bevételkiesést jelentett.⁴⁰

A legnagyobb Sínai szervezetté az Anszár Bájtt al-Mákdisz vált. A szervezet 2012-ben alakult, nagyrészt a 2011-ben, 2012-ben történt jelentős szabadulások után. A szervezet tagjai jórészt egyiptomiak, ezért a szervezet tevékenységének lelegején igyekezett ezt kihasználni a népszerűsítésre és új tagok toborzására.⁴¹ A szervezet virágkorát a 2013-ban kezdődött és 2016 közepéig tartó időszakban élte, amikor jelentős merényleteket hajtott végre, általában a biztonsági erők tagjai ellen, illetve közigazgatási vezetők, és a Sínai gázvezeték ellen. A merényletei rendkívül jól kidolgozottak voltak, amit annak köszönhetnek, hogy néhány tagjuk a hadsereg soraiból került ki, akik megtanították nekik az aszimmetrikus hadviselés eszköztárának használatát.⁴² A szervezet jelentős számban hajtott végre öngyilkos merényleteket, ám ezeket nagyrészt elterelésnek, pszichológiai fegyverként, és általában a műveletek bevezetőjeként használták. A műveletek jelentős része ezután már fegyveres támadással folytatódott, amikor a szervezet tagjai igyekeztek a szárnyakról vagy a magasabb földrajzi helyekről tűz alá venni az őrsztoztokat. Nagy figyelmet fordítottak a beszivárgásra, és az elterelésre. A műveleteiket több, egyidejű támadással vezették be, amelynek során több őrsztozt is megtámadtak, így elvonták a hadsereg erőit a fő támadási célokról. Fontosnak tartom kiemelni, hogy sokszor a hadsereg rugalmatlannak bizonyult, vagy épp rossz intézkedést hozott a szélsőségesek elleni küzdelemben.⁴³ A hadsereg, mint az előző fejezetben már említettem, inkább a főbb csomópontok megszállására vagy megtartására törekedett. Ezért a támadásoknál inkább a védelemre, semmint a rugalmas reagálásra hagyatkoztak, és a terrortámadások után is az adott környéket zárták le és letartóztatásokat hajtottak végre. A hadsereg ezeken kívül további ad-hoc megoldásokkal is élt. Ezek közé sorolható például, hogy az első támadások megindulása után a repülőgépekről szórtak szórólapokat az emberek közé, amelyben arra kérték őket, hogy maradjanak otthon.⁴⁴

³⁹ Sakr, Taha: 12 conscripts killed in attack on army checkpoint in Al-Arish, 2016, www.dailynewseggypt.com/2016/11/26/12-conscripts-killed-attack-army-checkpoint-al-arish/ (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁴⁰ Sheva, Arutz: Egyptian Terrorists Attack Sinai-Jordan Pipeline, 2015, www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/190186 (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁴¹ Schweitzer, Yoram: Egypt's War in the Sinai Peninsula: A Struggle that Goes beyond Egypt, 2015, www.inss.org.il/index.aspx?id=4538&articleid=8667 (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁴² IDC Herzliya Terrorist Monitoring Group Bimonthly Report 2015, 43. www.ict.org.il/UserFiles/JWMC-2-2-15.pdf (Letöltve: 2019. 12. 05.)

⁴³ Huffman, Tyler: Sinai security stymied by continued terrorist attacks, 2015, www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/04/egypt-wilayat-sinai-salafist-jihad-attack-photos.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁴⁴ Hauslohner, Abigail: Insurgency takes root in Egypt's Sinai, 2013, www.washingtonpost.com/world/insurgency-takes-root-in-egypts-sinai/2013/07/28/2e3e01da-f7a4-11e2-a954-358d90d5d72d_story.html?utm_term=.c42c8fd813a8 (Letöltve: 2017. 03. 27.)

Másrészt pedig kijárási tilalmat rendeltek el a harcok főbb helységeiben, főleg el Arisban, vagy Sejk Zuveidben. Azonban ez nem sokat használt, mert az Anszár Báj al-Mákdisz éjszaka is aktív volt és bombákat telepített a hadsereg által használt felvonulási útvonalakra, és ezzel sikerült jelentős veszteséget okoznia.⁴⁵ Ráadásul a hadsereg korlátozta az internethasználatot, így reggel 8 és délután 4 óra között a helyi lakosok nem használhatták azt. Ezzel szerették volna korlátozni a szervezet által végrehajtott merényleteket, illetve csökkenteni a szervezet tagjai között zajló kommunikációt.⁴⁶ Azonban a szervezetnek sikerült fenntartania a közösségi oldalait, ahol a merényleteit be tudta mutatni és informálni tudta a lakosságot a tevékenységéről. Ezzel azonban az volt a probléma, hogy a hadsereg mindennemű médiatevékenységet tiltott az észak-sínai régióban, és csak a saját hálózatáról volt hajlandó információt szolgáltatni az egyiptomi lakosságnak. Így viszont az egyiptomiak a terroristáktól értesülhettek a félszigeten folyó harcokról, ez pedig egyrészt növelte az emberek között a bizonytalanságot és a rendszerrel szembeni kritikát, másrészt pedig növelte a terroristaszervezet befolyását.

A szervezet számára gondot okozott az utánpótlás akadozása is. Mivel a hadsereg tudta, hogy az utánpótlást nagyrészt a rafáhi határátkelő alatt épült földalatti csempészalagutakból, illetve a líbiai határátkelőkön folyó csempészet útján kapja, ezért igyekezett ezeket az útvonalakat lezárni, ellenőrizni, és megszüntetni a terroristák utánpótlását. A rafáhi átkelőt például katonai irányítás alá vonták, és 500 méteres körzetben minden házat és lakóépületet eltávolítottak, a családokkal együtt. Később ezt 1000 méterre növelték.⁴⁷ A líbiai határnál is igyekeztek növelni az ellenőrzés mértékét, főleg miután az Anszár Báj al-Mákdisz hűséget esküdött az Iszlám Államnak. Ekkor ugyanis attól lehetett tartani, hogy az Iszlám Állam és a Sínai Vilajet (ezt a nevet vette fel a szervezet a hűségeskü után) közös merényletet hajt végre nyugatról és keletről.

Emiatt aztán a hadseregnek mindkét területen nagy erővel kellett jelen lenniük, ami csökkentette a bevethető erők számát. Egyébként az Iszlám Állammal való együttműködést az tette a korábbi Anszár Báj al-Mákdisz számára vonzóvá, hogy jelentős mértékben megcsappantak a forrásai, és a rendelkezésére álló fegyverek mennyisége. Ez annak volt köszönhető, hogy a hadsereg műveletei miatt a szervezet raktárai és főbb bázisai középre szorultak, ahol az Apache helikopterek könnyen megsemmisítették őket.⁴⁸ Ezért a szervezetnek minél előbb szüksége volt támogatásra azért, hogy fegyvereket tudjon szerezni. Ez a későbbi időszakokban is komoly gondot okozott, ezért igyekeztek a külső forrásokon kívül az elesett katonáktól fegyvereket zsákmányolni, vagy az eldobált katonai fegyvereket megszerezni, hogy tovább tudjanak harcolni.

A Sínai Vilajet megjelenése Egyiptomot a nemzetközi terrorellenes együttműködés egyik tagjává tette. 2013-ban alakult meg a közel-keleti államok egyik nagy terrorellenes összefogása, amelyet Szaúd-Arábia alakított meg, és Egyiptom mellett

⁴⁵ Egypt's Sinai rocked by wave of deadly attacks, 2015, www.bbc.com/news/world-middle-east-33340458 (Letöltve: 2019. 12. 05.)

⁴⁶ Hamed, Enas: Egypt's media blackout on Sinai, 2014, www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/04/suffering-sinai-media-silence-egypt.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁴⁷ Gold, Zack: The Egypt-Gaza Buffer Zone: More Harm than Good for Sinai Security, 2014, www.inss.org.il/publication/the-egypt-gaza-buffer-zone-more-harm-than-good-for-sinai-security/ (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁴⁸ Chakti, Steffi: Sinai militants rise again, 2014, www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/10/ansar-bayt-al-maqdis-impose-presence-sinai-egypt.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)

tagja volt még az Egyesült Arab Emirátusok is. Szaúd-Arábia számára fontos volt a nemzetközi összefogás kialakítása, mert egyrészt tartott az Iszlám Állam növekvő erejétől, másrészt pedig délen a növekvő szúfik jelentette fenyegetéstől. Egyiptom ebben az együttműködésben inkább diplomáciai úton volt jelen, a katonai megoldásokat igyekezett kerülni, és Szíriában inkább a politikai megoldást sürgette, viszont kiképzőket biztosított az Iszlám Állam elleni harchoz.⁴⁹ Líbiában pedig Algériával működött együtt, aminek a keleti határainál szintén igyekeztek a líbiai szélsőséges szervezetek átjutni és merényleteket végrehajtani. Ezért mindkét félnek érdekében állt a líbiai biztonság visszaállítása.⁵⁰ Egyiptom itt is inkább politikai megoldásokat szeretett volna megvalósítani, ő szorgalmazta például azt az ötletet is, hogy a líbiai milíciák a fegyverletételért kapjanak pénzt a kormánytól.

Másrészt viszont Egyiptom katonai műveleteket is végrehajtott. Ezeket főleg azután alkalmazta, miután az Iszlám Állam kivégzett 21 kopt keresztény egyiptomi polgárt. Ezután Egyiptom viszontbombázásokat hajtott végre Líbiában, főleg az Iszlám Állam harcállásait támadva.⁵¹

Megváltozott a Sínai Vilajet és a félszigeten élő beduin törzsek közötti viszony is. Ez főként amiatt következett be, mert a hűségeskü után a Sínai Vilajet támadásokat hajtott végre az egyiptomi lakosság ellen és többeket kivégzett a hadseregnek való segítségnyújtásra és az Izraellel való együttműködésre hivatkozva.⁵² Úgy vélem, hogy a szervezet ez irányban megvalósult változása egyrészt azzal magyarázható, hogy a hűségeskü miatt az Iszlám Állam erősebb irányítást valósított meg azon, mert maga a szervezet kiváló földrajzi helyen feküdt, ami lehetővé tette egyiptomi és izraeli városok elérését is. Másrészt az Iszlám Állam igyekezett harcot indítani az egyik leg-erősebb közel-keleti terrorellenes szövetségben lévő ország ellen. Harmadszor pedig, és úgy gondolom, hogy ez a fő irányváltás a szervezet által követett tevékenységben, a Sínai Vilajethez érkezhettek az Iszlám Állam soraiból harcosok, akik átvették a szervezet bizonyos részeinek az irányítását, és ők hozták magukkal az Iszlám Állam által beléjük sulykolt módszereket. Ezekkel a cselekményekkel azonban az volt a fő probléma, hogy a szervezet maga ellen fordította a törzseket és a lakosságot. A törzsek 2015-ben gyűlést hívtak össze, ahol megtárgyalták a Sínai Vilajet ellen alkalmazott erőfeszítéseiket. Kinyilvánították, hogy, bármely törzsi származású egyén, aki segíti a terroristákat, nem számíthat a törzsektől védelemre. Másrészt megtiltották azoknak a törzsi rokonságban lévő személyeknek, akik bármilyen vállalkozást működtetnek (boltok, kereskedelem), hogy segítsenek a terroristáknak. Másrészt hitet tettek a hadsereggel való együttműködés mellett, és kérték a lakosságot, hogy a harcok alatt maradjanak otthon.⁵³

⁴⁹ Saudis announce Islamic anti-terrorism coalition, 2015, www.bbc.com/news/world-middle-east-35099318 (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁵⁰ Algeria and Egypt step up security cooperation about Libya, 2016, <http://libyapropect.com/index.php/2016/01/31/algeria-and-egypt-step-up-security-cooperation-about-libya/> (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁵¹ Egyptian air strikes in Libya kill dozens of Isis militants, 2015, www.theguardian.com/world/2015/feb/16/egypt-air-strikes-target-isis-weapons-stockpiles-libya (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁵² Mohammed, Youssri: 'Mossad Agent' Found Beheaded in Egypt's Sinai, 2014, www.haaretz.com/middle-east-news/1.615129 (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁵³ Gold, Zack: Sinai Tribes: Between the Egyptian State and the Islamic State, 2015, www.inss.org.il/publication/sinai-tribes-between-the-egyptian-state-and-the-islamic-state/ (Letöltve: 2019. 11. 27.)

Ezzel igyekeztek elejét venni a lakosság pajzsként való felhasználásának. Emiatt azonban a törzsek szembekerültek a Sínai Vilajettel, a szervezet pedig gyakran rabolt el főbb törzsi vezetőket, és kínzásnak vetette alá őket, hogy elárulják, mióta dolgoznak a hadseregnek és hogy mit árultak el nekik. Több törzsi személyt végeztek ki. Bár a törzsek még nem folyamodtak erőszakhoz a Sínai Vilajettel szemben, az ellentét a két fél között napról-napra nagyobb lett.⁵⁴ Úgy vélem, ha a hadsereg ezt kihasználná, és kedvezményeket ajánlana a törzseknek (rész kellene kínálni a turizmusból, és beruházásokat kellene végrehajtani a területen), akkor a törzsek segítségével könnyebben lehetne felszámolni a szervezetet.

Ez eddig nem történt meg. A törzsek továbbra is közömbösek mind a hadsereggel, mind a Sínai Vilajettel szemben. Ennek az az oka, hogy mindkét fél kegyetlen módszereket alkalmazott a törzsekkel szemben, ezért azok egyik féllal sem működtek együtt. Viszont a Sínai Vilajet tevékenysége jelentősen csökkent az utóbbi időben, a merényletek száma a 2016-os évben a felére csökkent. A merényletek elkövetésekor már nem láthatók azok a korábban alkalmazott módszerek, amiket pár oldallal korábban ismertettem. Az elkövetéskor alkalmazott módszerek kezdetlegessé váltak, a robbanóanyagokat pedig házilag barkácsolták. Ennek a változásnak belső és külső okai egyaránt voltak. Az egyik ok az Iszlám Állam visszaszorulása volt, aminek következtében csökkent a szervezet pénzforrása. Másrészt pedig az egyiptomi hadseregnek sikerült csapást mérnie a szervezet felső vezetésére Jebel Halilnál 2016 novemberében.⁵⁵ Emiatt pedig eltűntek a szervezet vezetéséből azok, akik a 2015-ös évhez hasonló akciókat megtervezték és irányították volna. A szervezet ennek ellenére ma is aktív, és bár csökkent a merényletek száma, az még nem jelenti azt, hogy a szervezet hamarosan megszűnik, hiszen még sokáig kell harcolni, hogy az egyiptomi erők végleg legyőzzék a Sínai Vilajetet.

A másik szervezet, amiről a tanulmányom szól az Adzsnád Mizr és a hozzá hasonló szervezetek. Azért az Adzsnád Mizr-t helyeztem előtérbe, mert a módszerek, amiket alkalmaz, hasonlóak ahhoz, amiket a többi szervezet is követ. Éppen ezért ennek az egy szervezetnek az elemzésével közelebb juthatunk ahhoz, hogy megértsük a többi szervezet által alkalmazott módszereket, és ez az elemzés rávilágíthat a szervezetek közti hasonlóságokra is. A szervezet létszámára nincs megbízható adat, az kicsi, és nagyrészt fiatalok a tagjai, akiknek az átlagéletkora 20 év körül van.⁵⁶ Egrészt azért, mert a városban a szervezet számára fontos az észrevétlenség és a mozgásszabadság biztosítása, ez pedig a városban csak kis létszámú szervezettel érhető el. Hiszen a nagyobb szervezet könnyen szem előtt lehet, ráadásul a szervezet által végrehajtani szándékozott merényletek már a tervezési szakaszban kitudódnának, nem beszélve arról, hogy igyekszik megőrizni a végrehajtók anonimitását.⁵⁷ Másrészt a kisebb szervezetek könnyebben tudnak beolvadni a tömegbe, ezzel pedig megtartják maguknak

⁵⁴ Chakti (2014): i. m.

⁵⁵ Schweitzer, Yoram: The Weakening of Wilayat Sinai, www.inss.org.il/publication/the-weakening-of-wilayat-sinai/ (Letöltve: 2019. 12. 05.)

⁵⁶ Awad, Mokhtar: Ajnad Misr: The Rise of Homegrown Egyptian Jihadists, 2014, <https://timep.org/commentary/analysis/ajnad-misr-rise-homegrown-egyptian-jihadists/> (Letöltve: 2019. 04. 06.)

⁵⁷ Matta, Wissam: New Egypt terror group adopting 'lone wolf' approach, 2014, www.al-monitor.com/pulse/security/2014/07/egypt-new-terror-group-lone-wolf-approach.html (Letöltve: 2017. 03. 20.)

a meglepés előnyét, hiszen emiatt a szervezet tagjai elvesznek az embertömegben, amit így egyrészt képtelenség ellenőrizni, másrészt pedig bárhol képesek lecsapni és ezáltal meglepni a biztonsági erőket. Az Adzsnád Mizr-hez hasonló szervezetek főleg a biztonsági erők ellenőrzőpontjait, tagjait, a közigazgatás főbb központjait támadják.⁵⁸ A módszerük pedig általában pokolgépes merényletekre vagy gépkarabélyokkal végrehajtott támadásokra korlátozódik. Náluk az öngyilkos merényletek nem szerepelnek, mert ezzel túlságosan leapasztanák a taglétszámot, amely rendkívül alacsony. Az Adzsnád Mizr igyekszik a civil áldozatokat elkerülni, azonban a pokolgépes merényletek nem teszik ezt lehetővé, és a biztonsági erők elleni merényletek néhány halálos áldozattal vagy sérülttel járnak. Az előbb említett módszerek tekintetében két merényletet szeretnék kiemelni, ami megvilágítja az Adzsnád Mizr, és az ahhoz hasonló szervezetek tevékenységét. Az egyik ezek közül a 2014. október 22-én a Kairói Egyetem közelében végrehajtott pokolgépes merénylet.⁵⁹

Ez a merénylet azután következett be, miután az egyetemi diákság tüntetést szervezett a fennálló rendszer ellen, Az Adzsnád Mizr az egyetem fő kapujánál felállított ellenőrzőpontnál indított támadást a rendőri erők ellen, amelyben hat rendőr és négy civil halt meg. Ez példa arra, hogy hogyan valósítja meg az Adzsnád Mizr a pokolgépes merényleteit, amelyeket általában autókban vagy szemeteskukákban helyeznek el, majd pedig felrobbantják őket, a cél pedig az, hogy a lehetőségek szerinti legtöbb áldozatot szedjék a biztonsági erők közül.⁶⁰ A másik módszer pedig a gépkarabélyos támadás, amire kiváló példa a 2015. március 18-án Mársza Matrúthnál elkövetett támadás, amelynek során az elkövető egy lefékező gépkocsiból nyitott tüzet és egy rendőrt megölt, egyet pedig megsebesített.⁶¹ Ezek a támadások gyorsak, néhány másodpercet vesznek igénybe, és ezután gyorsan elhagyják a merénylet színterét az elkövetők. Amire ezekből a támadásokból következtethetünk, az az, hogy ezeknek a szervezeteknek nem áll rendelkezésre elegendő pénzügyi erőforrás, ezért pedig kisebb, gyorsabb, de biztos pusztítást igyekeznek a merényletekkel megvalósítani. Másrészt egyfajta városi gerillaharcot folytatnak a biztonsági erőkkel szemben, gyors csapásokat igyekeznek megvalósítani egyrészt a gépkarabélyos merényletekkel, másrészt pedig biztos pusztítást a pokolgépes merényletekkel, ezzel pedig igyekeznek kifárasztani a biztonsági erőket. Úgy vélem, hogy ezekben a szervezetekben jelentős a volt Muszlim Testvériség-tagok létszáma, mivel a szervezet felszámolása után könnyebb volt egyrészt elvegyülni a városban, és ezekhez a szervezetekhez csatlakozni, mint a Sínai-félszigeten a Sínai-Vilajethez, másrészt a Muszlim Testvériség anyagi és infrastrukturális erőforrásainak bizonyos részét a szervezetek rendelkezésére bocsátani. A biztonsági erők igyekeztek egyrészt a város főbb csomópontjain felállított ellenőrzőpontok segítségével kordában tartani a terrorszervezeteket, másrészt

⁵⁸ Youssef, Adham: Ajnad Misr claims responsibility for blast near foreign ministry, 2014, www.dailynewsegypt.com/2014/09/22/ajnad-misr-claims-responsibility-blast-near-foreign-ministry (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁵⁹ Masr, Mada: Ajnad Misr claims Cairo University blast as part of anti-police campaign, 2014, www.madamasr.com/en/2014/10/23/news/u/ajnad-misr-claims-cairo-university-blast-as-part-of-anti-police-campaign/ (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁶⁰ Masr (2014): i. m.

⁶¹ Police officer killed, another injured in Matruh, 2015, www.dailynewsegypt.com/2015/03/18/police-officer-killed-another-injured-in-matrouh/ (Letöltve: 2017. 03. 27.)

közvetett módszereket alkalmaztak. Ilyen volt például, hogy az egyiptomi hatóságok 27 ezer imahelyet zártak be.⁶²

Ezzel az intézkedéssel igyekeztek a terrorszervezetek találkozóhelyeit bezárni, és ezzel a műveleteiket vagy műveleti tervezésüket valamilyen szinten korlátozni. Másrészt igyekeztek az ideológiai alapjaikat is megdönteni. Ehhez az Al-Azhar mecsetet használták fel, amit már korábban is felhasználtak a rendszer ellenségei és a terrorszervezetek ellen. Az Al-Azhar átesett egyfajta modernizáción, hogy képes legyen kezelni a kor kihívásait. Egyrészt több szöveget vettek ki az oktatásból, másrészt pedig igyekeztek imámokat képezni arra, hogy az interneten keresztül vallási vitákat folytassanak a szélsőségekkel. Ez azonban nem volt sikeres, mert sokan az Al-Azhart a rendszer kinyújtott karjának tartották.⁶³

Összegzés

Az arab tavasz nyomán számos országban zajlottak változások, amelyek sok terrorszervezetnek jelentettek alkalmat arra, hogy megtelepedjenek egy adott országban. Erre példa Egyiptom is, ahol két szervezetet elemeztünk, hogy ezzel is ismertetni tudjuk az ország terrorellenes küzdelmét.

Az első az Anszár Bájt al-Mákdisz volt, amely kihasználva a lakosságnak az állammal szembeni előítéleteit, a kormány és a hadsereg rugalmatlanságát, valamint az arab tavasz eseményeit jelentős szerepre tették szert a félszigeten. Azonban végül az Iszlám Államnak való hűségük, az Iszlám Állam folyamatos visszaszorulása és a szervezet elleni katonai támadások visszaszorították a szervezetet, bár nem győzték le azt véglegesen.

Az Adzsnád Mizsr és a hozzá hasonló szervezetek inkább Egyiptom nagyvárosaiban alakultak meg, és főképp a gerillacsapatokra jellemző műveleteket hajtanak végre (pokolgépes támadások, gépfegyveres támadások). A szervezetek elleni fellépést nehezíti a szervezetek alacsony taglétszáma, és az, hogy képesek beleolvadni a tömegbe. Bár a kormány fellépett ezek ellen a szervezetek ellen, a kormány fellépései azonban eddig kevés eredményt hoztak és még hosszú időre és jelentős változtatásra van szükség a kormány cselekvési tervében arra, hogy jelentős eredményt érhessenek el.

Felhasznált irodalom

Farkas Anikó: A szadati Egyiptom magyar szemmel, Magyar-egyiptomi kapcsolatok 1970–1980, Doktori (PhD) értekezés, Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 2012.
Gazdik Gyula (2011): Egyiptomi parlamenti választások: előzmények, eredmények, jövőbeni kérdőjelek, *ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont – Elemzések*, (2011/1)
N. Rózsa Erzsébet: Az arab tavasz, Osiris Kiadó, Budapest, 2016.

⁶² Atkinson, Mary: Egypt to restrict activity of mosques during Ramadan, 2015, www.middleeasteye.net/news/egypt-restrict-activity-mosques-during-ramadan (Letöltve: 2017. 03. 27.)

⁶³ Mokbel, Reham: Al-Azhar goes online to fight extremism, 2015, www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/06/egypt-al-azhar-internet-social-media-religious.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)

Internetes források

- A Camp-David-i békeszerződés szövege, <https://mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/camp%20david%20accords.aspx> (Letöltve: 2019. 12. 05.)
- Atkinson, Mary: Egypt to restrict activity of mosques during Ramadan, 2015, www.middleeasteye.net/news/egypt-restrict-activity-mosques-during-ramadan (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Algeria and Egypt step up security cooperation about Libya, 2016, <http://libyaprospect.com/index.php/2016/01/31/algeria-and-egypt-step-up-security-cooperation-about-libya/> (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Aman, Ayah: Egypt's youth turn to Islamic State, 2014, www.al-monitor.com/pulse/ru/originals/2014/11/egypt-youth-turn-to-islamic-state-peaceful-brotherhood.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Awad, Mokhtar: Afnad Misr: The Rise of Homegrown Egyptian Jihadists, 2014, <https://timep.org/commentary/analysis/ajnad-misr-rise-homegrown-egyptian-jihadists/> (Letöltve: 2019. 04. 06.)
- Background to the Sinai conflict, 2017, www.iiss.org/blogs/analysis/2017/11/sinai-conflict (Letöltve: 2019. 12. 05.)
- Balanga, Yehuda: Sinai: A Territory Without a Master, 2012, www.al-monitor.com/pulse/security/01/06/trouble-from-the-south.html (Letöltve: 2017. 01. 13.)
- Bednarz, Dieter – Brinkbäumer, Klaus: Path to presidency: The Swift Rise of Egypt's Sisi, 2013, www.spiegel.de/international/world/tracing-the-rise-of-egyptian-president-abdel-fattah-el-sisi-a-1017117.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Camp David Accords; September 17, 1978, http://avalon.law.yale.edu/20th_century/campdav.asp (Letöltve: 2019. 04. 04.)
- Chakti, Steffi: Sinai militants rise again, 2014, www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/10/ansar-bayt-al-maqdis-impose-presence-sinai-egypt.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Egypt election: Sisi secures landslide win, 2014, www.bbc.com/news/world-middle-east-27614776 (Letöltve: 2019. 04. 04.)
- Egypt Unemployment Rate, Trading Economics, www.tradingeconomics.com/egypt/unemployment-rate (Letöltve: 2017. 03. 20.)
- Egyptian air strikes in Libya kill dozens of Isis militants, 2015, www.theguardian.com/world/2015/feb/16/egypt-air-strikes-target-isis-weapons-stockpiles-libya (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Egyptian police protest in Sinai, Cairo demanding weapons, 2013, <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/66160/Egypt/Politics-/Egyptian-police-protest-in-Sinai,-Cairo-demanding-.aspx> (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Egypt's Sinai rocked by wave of deadly attacks, 2015, www.bbc.com/news/world-middle-east-33340458 (Letöltve: 2019. 12. 05.)
- Fahim, Kareem: Egyptian Officials Fired Over Soldiers' Killings in Sinai, 2012, www.nytimes.com/2012/08/09/world/middleeast/egypt-sinai-attacks.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)

- Farid, Kareem: How Egyptian Mainstream Media Cover the War on Terror, 2015, <https://timep.org/commentary/how-egyptian-mainstream-media-cover-the-war-on-terror> (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Fayed, Shaimaa: Egypt media say six Sinai "terrorists" held after attack, 2012, www.reuters.com/article/us-egypt-attack-sinai-idUSBRE87707K20120810 (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Fishman, Alex: Tracking Sources of Sinai Terror, All Roads Lead to Gaza, 2012, www.al-monitor.com/pulse/security/01/08/the-sinai-war.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Gold, Zack: The Egypt-Gaza Buffer Zone: More Harm than Good for Sinai Security, 2014, www.inss.org.il/publication/the-egypt-gaza-buffer-zone-more-harm-than-good-for-sinai-security/ (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Gold, Zack: Sinai Tribes: Between the Egyptian State and the Islamic State, 2015, www.inss.org.il/publication/sinai-tribes-between-the-egyptian-state-and-the-islamic-state/ (Letöltve: 2019. 11. 27.)
- Greenberg, Hanan: Sinai Becoming Harbor of Terror, 2012, www.al-monitor.com/pulse/security/01/04/shooting-fleeing-and-disappearin.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Hamed, Enas: Egypt's media blackout on Sinai, 2014, www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/04/suffering-sinai-media-silence-egypt.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Hauslohner, Abigail: Insurgency takes root in Egypt's Sinai, 2013, www.washingtonpost.com/world/insurgency-takes-root-in-egypts-sinai/2013/07/28/2e3e01da-f7a4-11e2-a954-358d90d5d72d_story.html?utm_term=.c42c8fd813a8 (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Holt-Ivry, Olivia: Arms Control in Civil Society, Controlling Conventional Arms Smuggling in Sinai, 2014, www.inss.org.il/uploadImages/systemFiles/olivia.pdf (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Huffman, Tyler: Sinai security stymied by continued terrorist attacks, 2015, www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/04/egypt-wilayat-sinai-salafist-jihad-attack-photos.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Hussein, Walaa: Homemade bombs widespread in Egypt, 2014, www.al-monitor.com/pulse/ru/originals/2014/02/egypt-violence-spread-homemade-bombs.html (Letöltve: 2019. 04. 06.)
- IDC Herzliya Terrorist Monitoring Group Bimonthly Report, 2015, www.ict.org.il/UserFiles/JWVG-2-2-15.pdf (Letöltve: 2019. 12. 05.)
- Masr, Mada: Ajnad Misr claims Cairo University blast as part of anti-police campaign, 2014, www.madamasr.com/en/2014/10/23/news/u/ajnad-misr-claims-cairo-university-blast-as-part-of-anti-police-campaign/ (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Matta, Wissam: New Egypt terror group adopting 'lone wolf' approach, 2014, www.al-monitor.com/pulse/security/2014/07/egypt-new-terror-group-lone-wolf-approach.html (Letöltve: 2017. 03. 20.)
- McCarthy, Andrew C.: Egypt's Military and the Arab Spring, 2012, www.nationalreview.com/article/314357/egypts-military-and-arab-spring-andrew-c-mccarthy (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Mohammed, Yousri: 'Mossad Agent' Found Beheaded in Egypt's Sinai, 2014, www.haaretz.com/middle-east-news/1.615129 (Letöltve: 2017. 03. 27.)

- Mokbel, Reham: Al-Azhar goes online to fight extremism, 2015, www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/06/egypt-al-azhar-internet-social-media-religious.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Mustafa, Ahmad: Egypt Security Forces Probe 'Terror Cell' Links to al-Qaeda, 2012, www.al-monitor.com/pulse/security/01/10/egypt-security-raid-reveals-terror-cell-linked-to-al-qaeda.html#ixzz4Vf5U8ek (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Mustafa, Ahmad: Egyptians Mull Changes In Israel Peace Treaty, 2012, www.al-monitor.com/pulse/politics/2012/08/rafah-incidents-highlight-the-ne.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Nawara, Wael: Egypt: Competing for Corpses, 2013, www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/07/egypt-competing-corpses.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Police officer killed, another injured in Matruh, 2015, www.dailynewsegypt.com/2015/03/18/police-officer-killed-another-injured-in-matrouh/ (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Population Growth, The World Bank, <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.GROW?locations=EG> (Letöltve: 2017. 03. 20.)
- Roggio, Bill: Ansar al Jihad in the Sinai Peninsula announces formation, 2011, www.longwarjournal.org/archives/2011/12/ansar_al_jihad_in_th.php (Letöltve: 2019. 04. 04.)
- Sabry, Mohannad: Sinai Attacks Cast Doubt on Egyptian Military, 2012, www.al-monitor.com/pulse/originals/2012/al-monitor/repeated-attacks-raise-questions.html (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Sakr, Taha: 12 conscripts killed in attack on army checkpoint in Al-Arish, 2016, www.dailynewsegypt.com/2016/11/26/12-conscripts-killed-attack-army-checkpoint-al-arish/ (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Saleh, Yasmine – Nasralla, Shadia: Suicide car bomb kills 15 at Egyptian police compound, 2013, <http://uk.reuters.com/article/uk-egypt-explosion-idUKBRE9BM0W620131224> (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Saudis announce Islamic anti-terrorism coalition, 2015, www.bbc.com/news/world-middle-east-35099318 (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Schweitzer, Yoram – Avita, Shani: Jihadi War in Sinai, 2014, www.inss.org.il/publication/jihadi-war-in-sinai/ (Letöltve: 2019. 11. 21.)
- Schweitzer, Yoram: Egypt's War in the Sinai Peninsula: A Struggle that Goes beyond Egypt, 2015, www.inss.org.il/index.aspx?id=4538&articleid=8667 (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Schweitzer, Yoram: The Weakening of Wilayat Sinai, <https://www.inss.org.il/publication/the-weakening-of-wilayat-sinai/> (Letöltve: 2019. 12. 05.)
- Sheva, Arutz: Egyptian Terrorists Claim Attack on Sinai Pipeline to Jordan, 2015, www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/190186 (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Siboni, Gabi – Ben-Barak, Ram: The Sinai Peninsula Threat Development and Response Concept, INSS, 2014, www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/web-Analysis-31-edited.pdf (Letöltve: 2017. 03. 20.)
- Special Report: Egyptian militants outwit army in Sinai battlefield, 2014, www.reuters.com/article/us-egypt-sinai-specialreport/special-report-egyptian-militants-out

- [wit-army-in-sinai-battlefield-idUSBREA2F05020140316?feedType=RSS&feed-Name=topNews](#) (Letöltve: 2019. 04. 04.)
- Stern, Moran: The Reality of Israel–Egypt Relations, 2016, www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/the-reality-of-israel-egypt-relations (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Terrorism in Sinai, Middle East Institute, 2016, www.mei.edu/sinai-terrorism (Letöltve: 2017. 03. 21.)
- Varvelli, Arturo: Jihadist Hotbeds, Understanding Local Radicalization Processes, ISP, 2016, www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/jihadist.hotbeds_ebook.pdf (Letöltve: 2017. 03. 20.) DOI: <https://doi.org/10.19201/ispijihadisthotbeds>
- Worldometers, Egypt's Population, www.worldometers.info/world-population/egypt-population/ (Letöltve: 2019. 04. 04.)
- Worth, Robert F.: A Familiar Role for Muslim Brotherhood: Opposition, 2013, www.nytimes.com/2013/07/29/world/middleeast/egypts-muslim-brotherhood-back-on-painful-ground.html (Letöltve: 2017. 03. 27.)
- Youssef, Adham: Afnad Misr claims responsibility for blast near foreign ministry, 2014, www.dailynewsegypt.com/2014/09/22/afnad-misr-claims-responsibility-blast-near-foreign-ministry (Letöltve: 2017. 03. 27.)